

Feiten en cijfers

**Afgestudeerden en uitvallers in het
hoger beroepsonderwijs**

Mei 2015

Inleiding

Op 19 mei 2015 hebben de hogescholen hun strategische agenda *#hbo2025: wendbaar & weerbaar* gepresenteerd. Hierin formuleren zij de vijf opdrachten voor het hoger beroepsonderwijs in de komende tien jaar. De allereerste luidt dat in 2025 een hoger percentage van de studenten een diploma behaalt van opleidingen van hoog niveau. De hogescholen liggen goed op koers wat betreft de kwaliteit van het onderwijs. De Onderwijsinspectie signaleert *verdere versterking van de examencommissies*² en de NVAO meldt in haar *Jaarbericht Nederland 2014*³ dat de kwaliteitsslag in het hbo doorzet. De onlangs uitgebrachte positieve beoordeling door de NVAO van alle pabo's bevestigt dit beeld⁴. De resultaten van de *Nationale Studentenenquête*⁵ (NSE) laten bovendien zien dat de studenttevredenheid opnieuw is toegenomen: in 2011 was 64,9% van alle voltijd hbo-studenten tevreden, na jaren van stijging is dat aandeel in 2015 uitgekomen op 72,5%. Er is de afgelopen jaren dus veel gedaan èn bereikt waar het gaat om de kwaliteitsverhoging van het onderwijs.

De verhoging van het studiesucces komt moeilijker van de grond. Het aandeel studenten dat het eerste jaar uitvalt is relatief stabiel. Echter, het diplomarendement neemt af en de gemiddelde studieduur loopt op. Deze cijfers weerspiegelen dat het lastig is het trilemma – de spanning tussen de kwaliteit en het niveau van de opleiding, de uitval en het diplomarendement, en het niveau van de instroom – in balans te krijgen. Als we een laag dieper kijken zien we belangrijke verschillen tussen specifieke groepen studenten, afhankelijk van hun vooropleiding, geslacht en herkomst. Daarover gaat deze factsheet die de complexiteit van deze allereerste opdracht uit *#hbo2025* laat zien.

¹ <http://www.vereniginghogescholen.nl/vereniging-hogescholen/nieuws/1664-hbo2025-wendbaar-en-weerbaar>

² <http://www.onderwijsinspectie.nl/publicaties/2015/04/verdere-versterking-examencommissies-hoger-onderwijs.html>

³ http://www.nvao.net/news/item/2014_topjaar_in_aanvragen

⁴ http://www.nvao.net/news/item/kwaliteit_pabos_afgelopen_jaren_versterkt

⁵ <http://www.vereniginghogescholen.nl/vereniging-hogescholen/feiten-en-cijfers/onderwijs-2/studenttevredenheid-1/2184-nationale-studenten-enquete-2015/file>

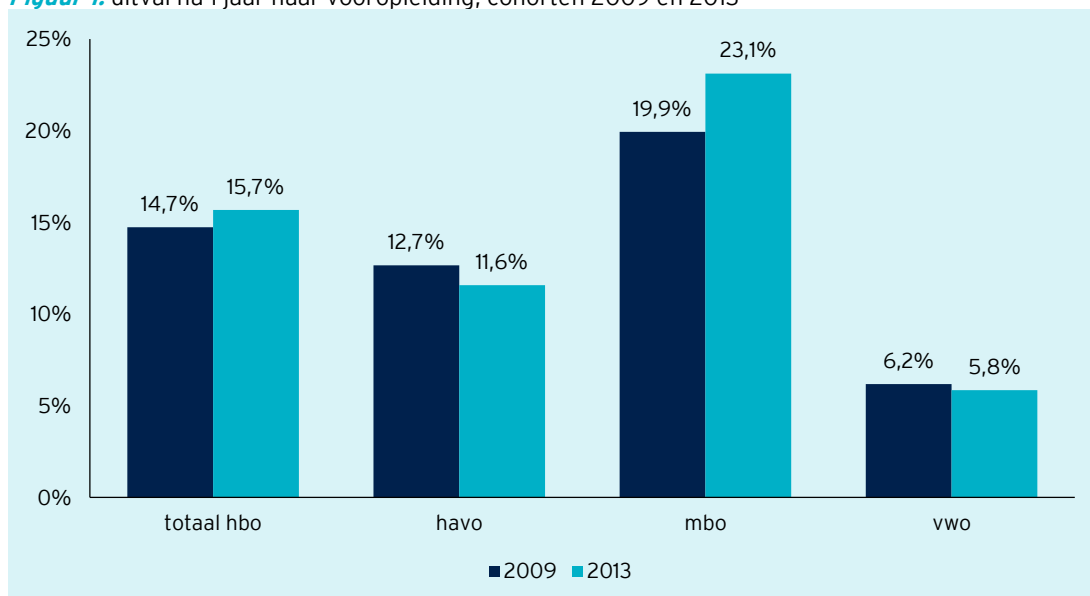
Het algemene beeld

Start van de studie - uitval en wisselaars

Tal van inspanningen bij hogescholen hebben voor een kwaliteitsimpuls gezorgd in het eerste jaar van de studie: onder andere betere voorlichting over de studie, invoeren van de studiekeuzecheck en een intensivering van de studiebegeleiding. Deze interventies hebben nog niet geleid tot een substantiële vermindering van het aandeel studenten dat uitvalt of wisselt van studie.

In het afgelopen studiejaar (2013/2014) vielen 14.722 eerstejaars studenten uit, 15,7% van het totaal aantal eerstejaars. In grote lijnen is de uitval in het eerste studiejaar over de afgelopen jaren weliswaar vrij stabiel - met variatie tussen 14,2% en 16,5% - maar bij specifieke groepen is een duidelijke toename zichtbaar. Zo is de uitval onder eerstejaars studenten uit het mbo toegenomen van 19,9% in 2009 tot 23,1% in 2013. Nog specifieker is de toch al hoge uitval onder niet-westerse mannelijke allochtone mbo'ers van 22,2% in 2009 gestegen naar 26,3% in 2013.

Figuur 1: uitval na 1 jaar naar vooropleiding, cohorten 2009 en 2013

Het terugdringen van de uitval in het eerste jaar wordt onder andere beïnvloed door de (noodzakelijk) hogere eisen die in het eerste jaar aan studenten worden gesteld. Het gaat bijvoorbeeld om aanscherping van de normen voor het bindende studieadvies (BSA) teneinde de selecterende en verwijzende functie van de propedeuse te versterken. Maar ook de toenemende diversiteit van de instroom en het aantal studenten met een functiebeperking heeft hierop invloed.

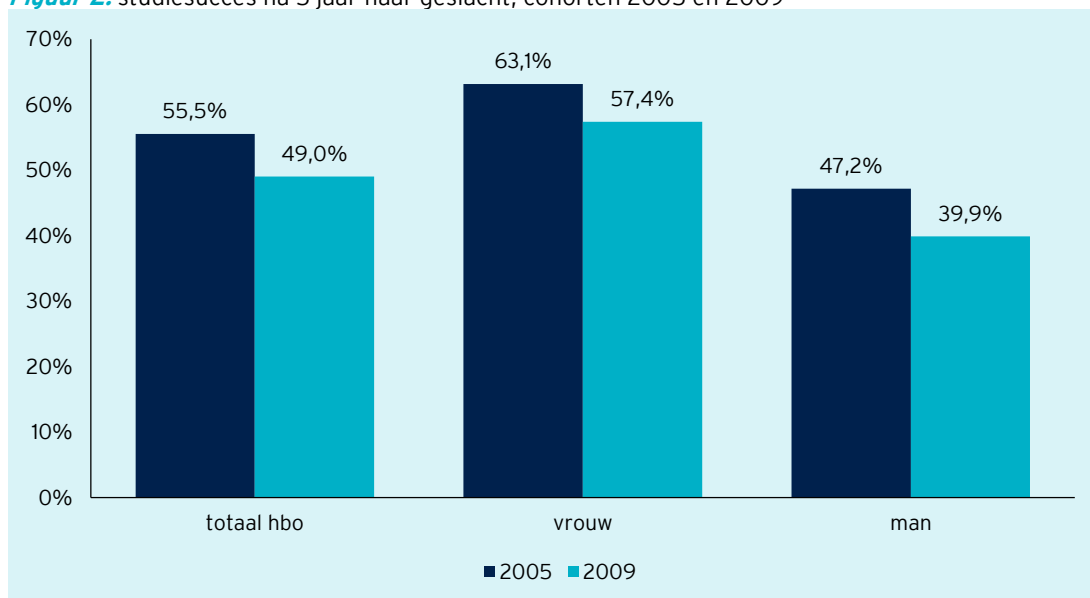
Het aandeel studenten dat verandert van opleiding en/of instelling in het eerste jaar is tot en met studiejaar 2012/2013 licht toegenomen, maar het afgelopen studiejaar weer gedaald tot 21,9% (20.689 studenten). Binnen de totale groep eerstejaars wisselen studenten met een niet-westerse achtergrond met 32,0% (2013) beduidend vaker dan autochtone studenten (20,8%). Vooral onder niet-westerse allochtonen uit het mbo is een toename zichtbaar: in 2013 wisselde 35,1% van de mannen uit deze groep en 33,2% van de vrouwen (in 2009 was dit respectievelijk 30,7% en 26,3%).

Afsluiting van de studie - studiesucces en studieduur

De afgelopen jaren is stevig ingezet op het verhogen van het niveau van de opleidingen en worden hogere eisen gesteld aan onze studenten. De hogescholen hebben in 2009 de vier standaarden van bachelor-opleidingen geformuleerd, het accreditatiestelsel is aangescherpt en ingezet is op het verder ontwikkelen van het onderzoekend vermogen tijdens de studie. Daarnaast is er een slag gemaakt in de professionalisering van de docenten.

Deze brede inzet op kwaliteit werkt door in het studiesucces na vijf jaar. Studenten doen gemiddeld iets langer over hun studie. De minder gunstige arbeidsmarktperspectieven, bepaald door de economische situatie, spelen hierin ook een rol. Van de studenten die in 2005 begonnen aan een hbo-opleiding had 55,5% binnen vijf jaar een einddiploma op zak. Bij het cohort dat in 2009 begon, is dat aandeel afgenomen tot 49,0% (42.537 gediplomeerden). Er is daarbij een groot verschil tussen mannelijke en vrouwelijke studenten.

Figuur 2: studiesucces na 5 jaar naar geslacht, cohorten 2005 en 2009

De daling van het diplomarendement is niet voor elke groep hetzelfde. Het studiesucces na vijf jaar neemt onder studenten uit het mbo het sterkst af. Zorgwekkend is de scherpe daling onder mannelijke niet-westerse allochtonen uit het mbo: van de eerstejaars in 2005 haalde 35,4% binnen vijf jaar een einddiploma, onder degenen die startten in 2009 was dat afgenomen tot 20,4%.

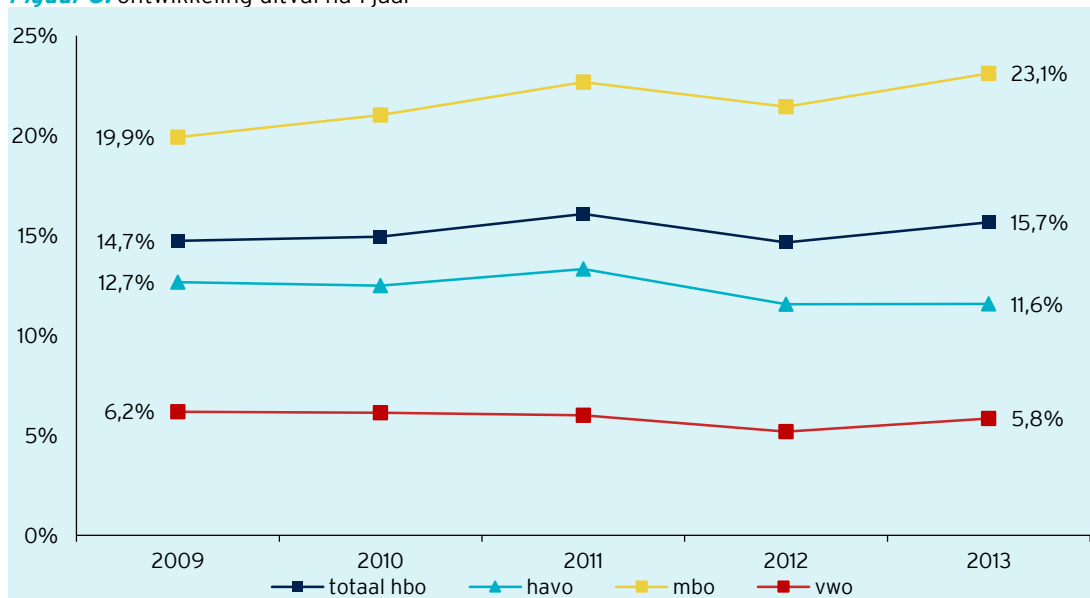
Perspectief

Het is de verwachting dat de ingezette interventies voor de verbetering van het studiesucces pas op de iets langere termijn effect zullen sorteren. Veel hogescholen doen al langer onderzoek naar studiesucces en de effectiviteit van ingezette interventies. De Vereniging Hogescholen wil samen met hen verder inzichtelijk maken welk samenspel van ontwikkelingen relevant is en welke nadere acties mogelijk geboden zijn. Als onderdeel van dit proces zal in november 2015 een landelijk congres worden georganiseerd over studiesucces. Dit congres maakt deel uit van een breder project van kennisdeling tussen hogescholen dat recent is gestart: het project 'Kwaliteit & Studiesucces'.

Start van de studie: uitval eerstejaars studenten

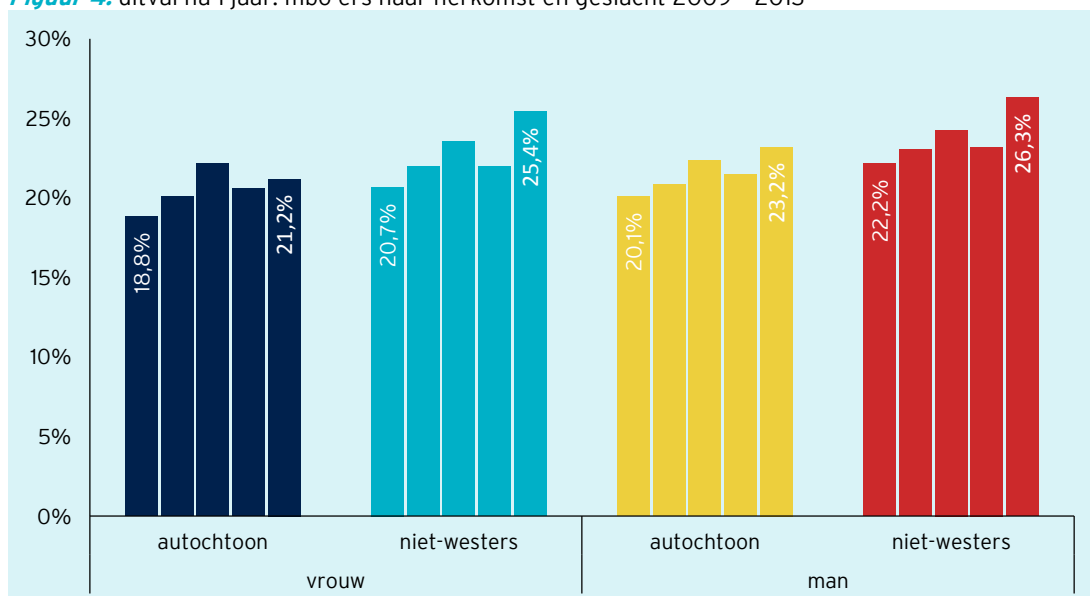
- De uitval in het eerste studiejaar is de laatste jaren vrij stabiel, grofweg 15 à 16% (15,7% in 2013).
- Uitgesplitst naar vooropleiding wordt bij de havisten een kleine verbetering zichtbaar; hun uitval in het eerste jaar is gedaald van 12,7% in 2009 naar 11,6% in 2013.
- Bij de mbo'ers is in dezelfde periode een duidelijke toename zichtbaar van 19,9% tot 23,1%.

Figuur 3: ontwikkeling uitval na 1 jaar

- Binnen de groep mbo'ers zijn ook behoorlijke verschillen zichtbaar. Mannen vallen vaker uit dan vrouwen en niet-westerse allochtonen vaker dan autochtonen. De verschillen worden groter.

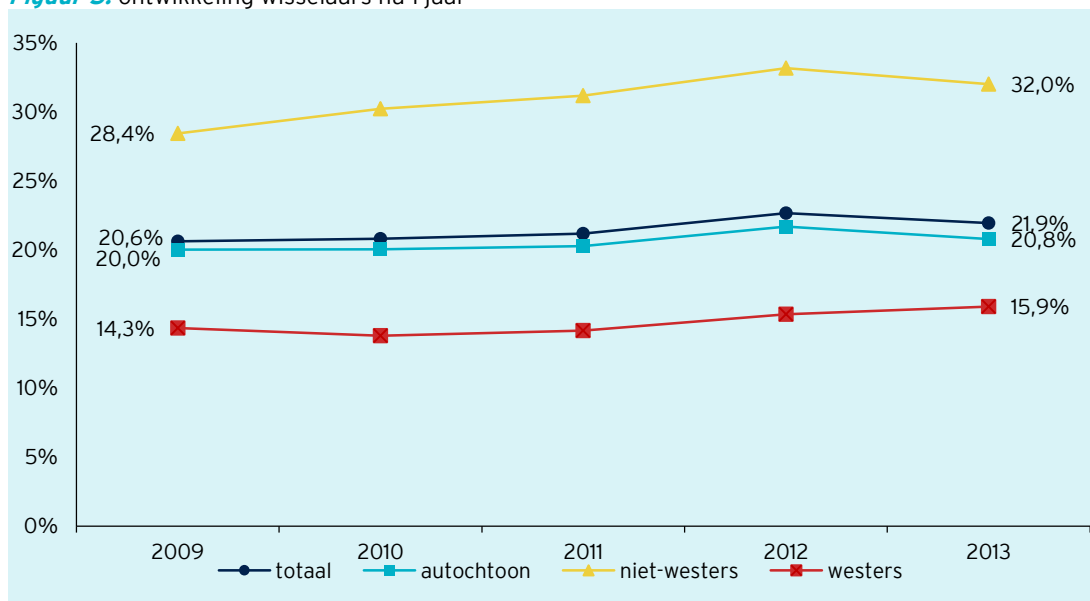
Figuur 4: uitval na 1 jaar: mbo'ers naar herkomst en geslacht 2009 - 2013

Start van de studie: wisselaars in het eerste jaar

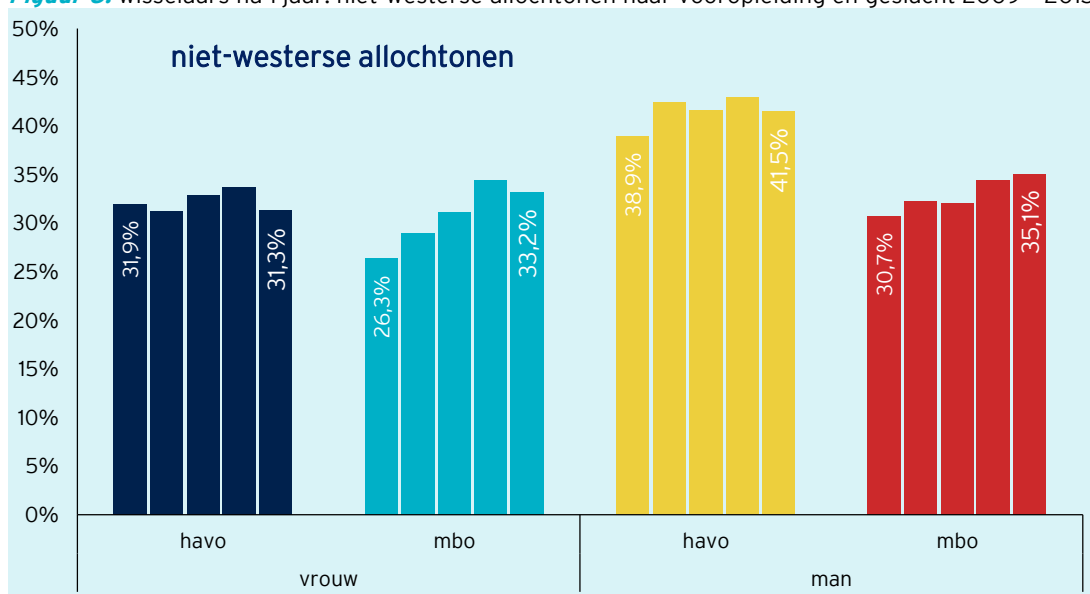
- Het aandeel studiewisselaars in het eerste jaar is tot en met 2012 licht toegenomen, maar het laatste jaar weer gedaald (21,9% in 2013).
- Het aandeel wisselaars onder niet-westerse allochtonen is met 32,0% in 2013 relatief hoog. Het verschil met autochtonen neemt toe, daarvan wisselde in 2013 20,8% van de eerstejaars naar een andere studie.

Figuur 5: ontwikkeling wisselaars na 1 jaar

- Ook binnen de groep niet-westerse allochtonen zijn weer behoorlijke verschillen zichtbaar: vooral mannelijke havisten wisselen vaak van studie (41,5% in 2013).
- Bij de niet-westerse allochtonen uit het mbo is een duidelijke stijging van het aandeel studiewisselaars zichtbaar, zowel bij vrouwen als mannen. Het aandeel niet-westerse studiewisselaars met een havo-vooropleiding is bij mannen hoger, maar de laatste jaren stabiel.

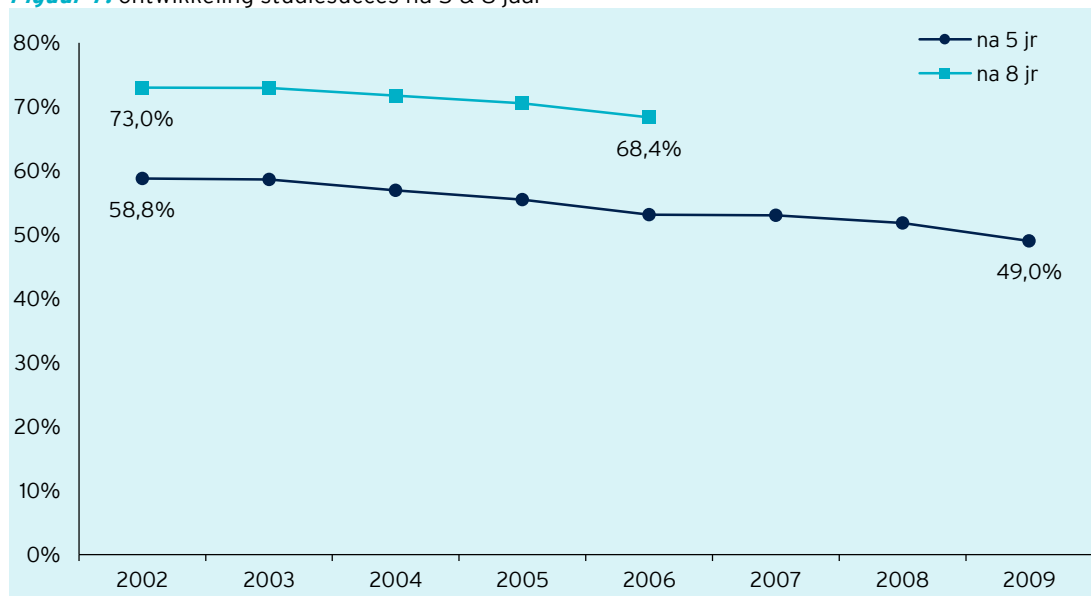
Figuur 6: wisselaars na 1 jaar: niet-westerse allochtonen naar vooropleiding en geslacht 2009 - 2013

Afsluiting van de studie: studiesucces

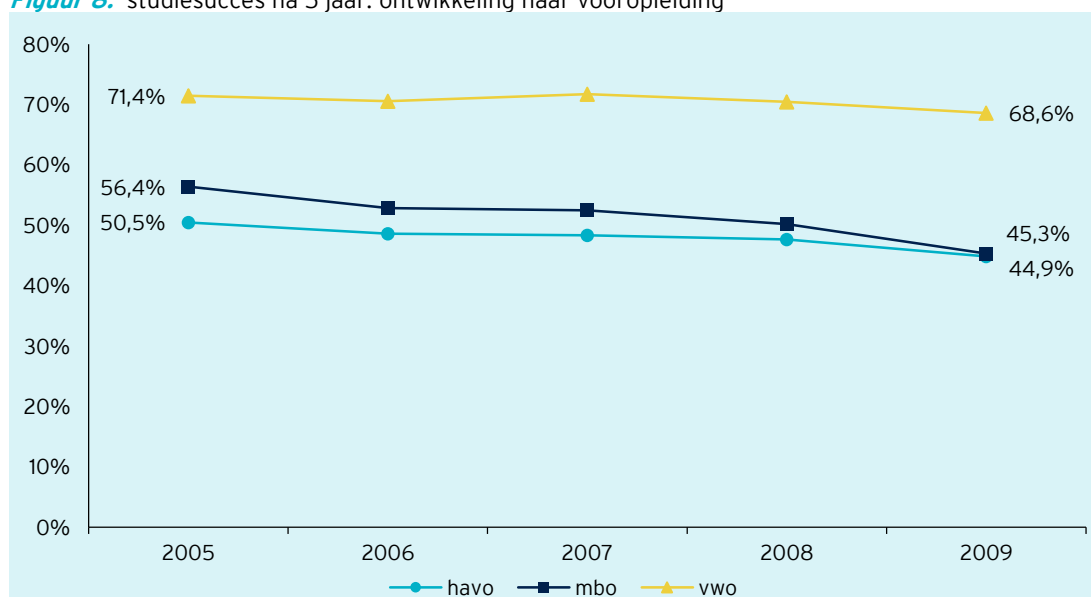
- Het studiesucces na vijf jaar neemt af. Van de eerstejaars in 2009 had vijf jaar later 49,0% een einddiploma behaald.
- Een behoorlijke groep haalt ná het vijfde jaar nog een diploma. Van de eerstejaars in 2006 had 68,4% na 8 jaar een einddiploma op zak.

Figuur 7: ontwikkeling studiesucces na 5 & 8 jaar

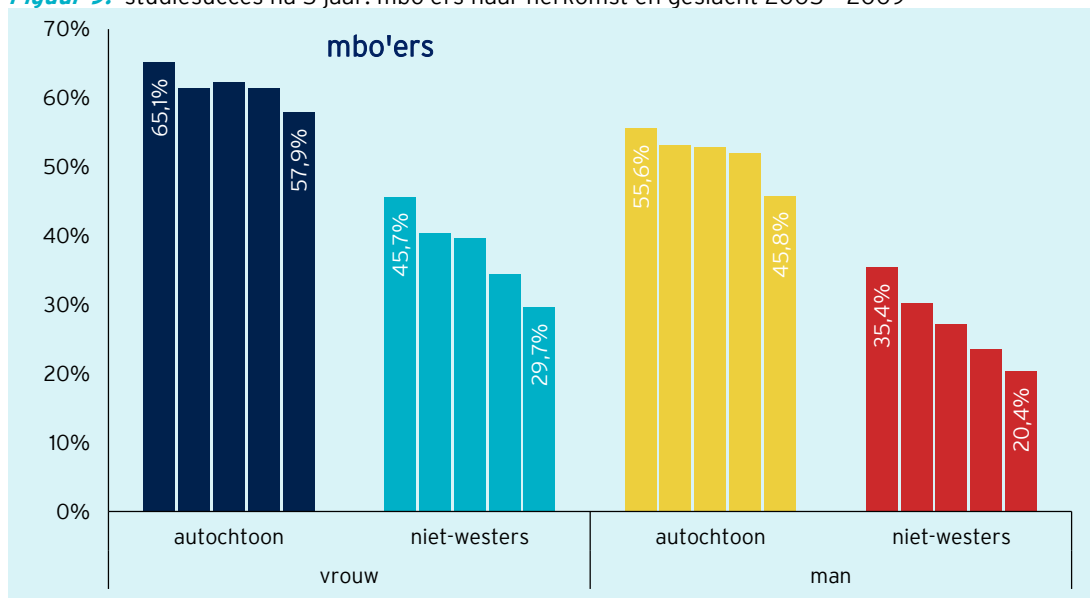
- De grootste daling vindt plaats bij mbo'ers. Hun studiesucces na vijf jaar daalde van 56,4% voor de mbo'ers die in 2005 startten naar 45,3% voor de mbo-instroom in 2009.
- Het studiesucces van havisten was jarenlang duidelijk lager dan het succes van mbo'ers. Hoewel ook het aandeel gediplomeerde havisten afneemt, scoren beide groepen inmiddels vrijwel gelijk rond 45%.
- Het studiesucces van vwo'ers is duidelijk hoger. Van de vwo-instroom in 2009 had 68,6% binnen vijf jaar een einddiploma.

Figuur 8: studiesucces na 5 jaar: ontwikkeling naar vooropleiding

- Binnen de groep mbo'ers zijn weer behoorlijke verschillen zichtbaar. Vrouwen halen veel vaker het diploma binnen vijf jaar dan mannen en autochtonen vaker dan niet-westerse allochtonen.
- Het studiesucces neemt voor alle subgroepen af. Onder zowel niet-westerse allochtone mannen als vrouwen uit het mbo is het aandeel gediplomeerden tussen 2005 en 2009 zelfs met ongeveer 15% afgenomen, naar respectievelijk 20,4% en 29,7%.

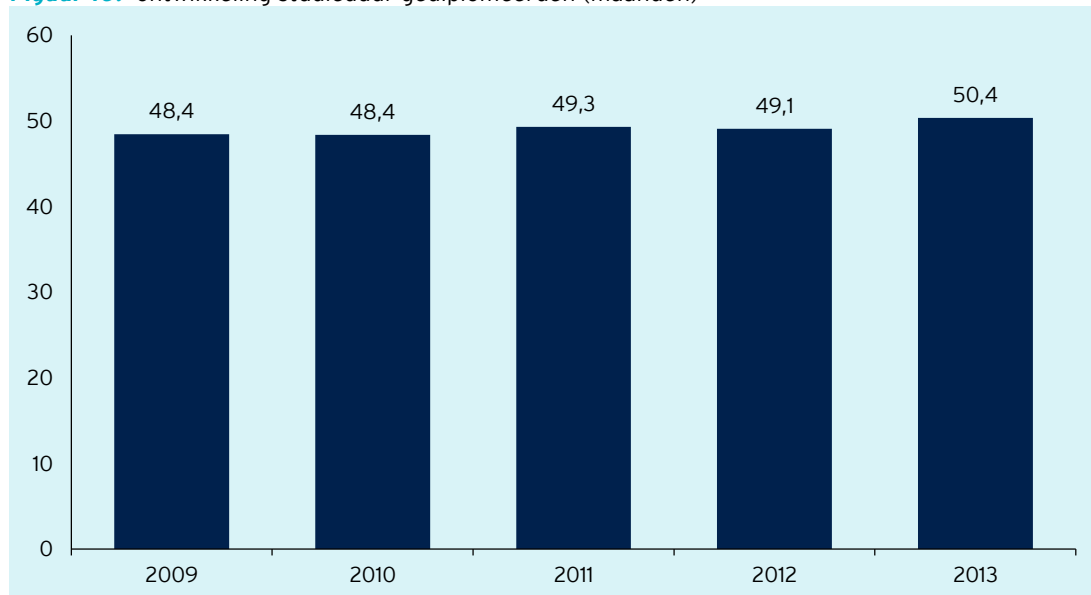
Figuur 9: studiesucces na 5 jaar: mbo'ers naar herkomst en geslacht 2005 - 2009

Afsluiting van de studie: studieduur

- De studieduur van gediplomeerden is de afgelopen jaren licht toegenomen: de gediplomeerden in studiejaar 2009/2010 studeerden gemiddeld 48,4 maanden, onder de gediplomeerden in 2013/2014 was dat toegenomen tot 50,4 maanden.

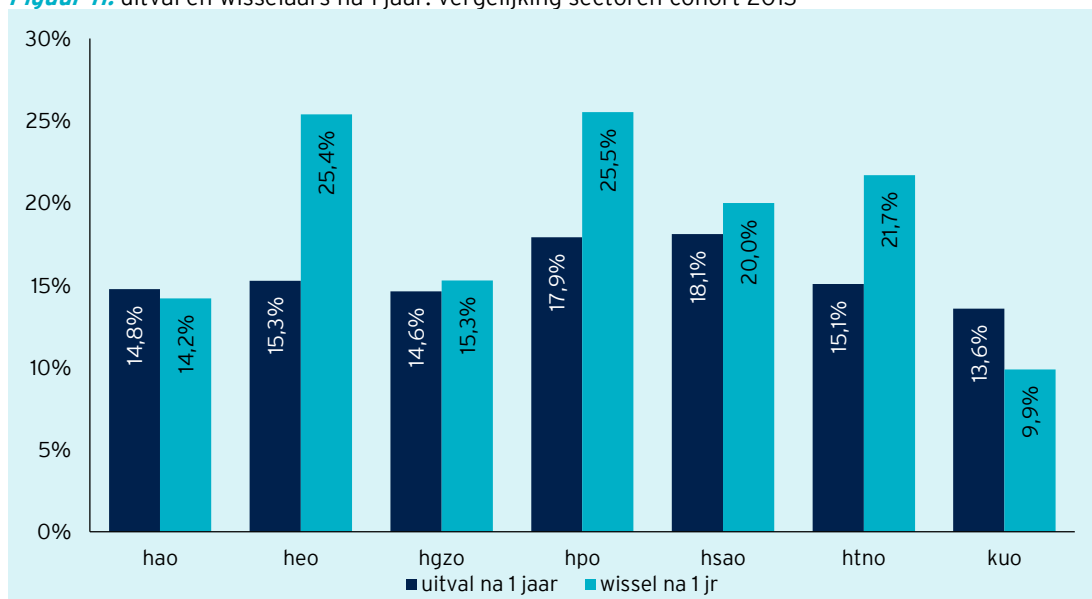
Figuur 10: ontwikkeling studieduur gediplomeerden (maanden)

Verdieping: sectoren in beeld

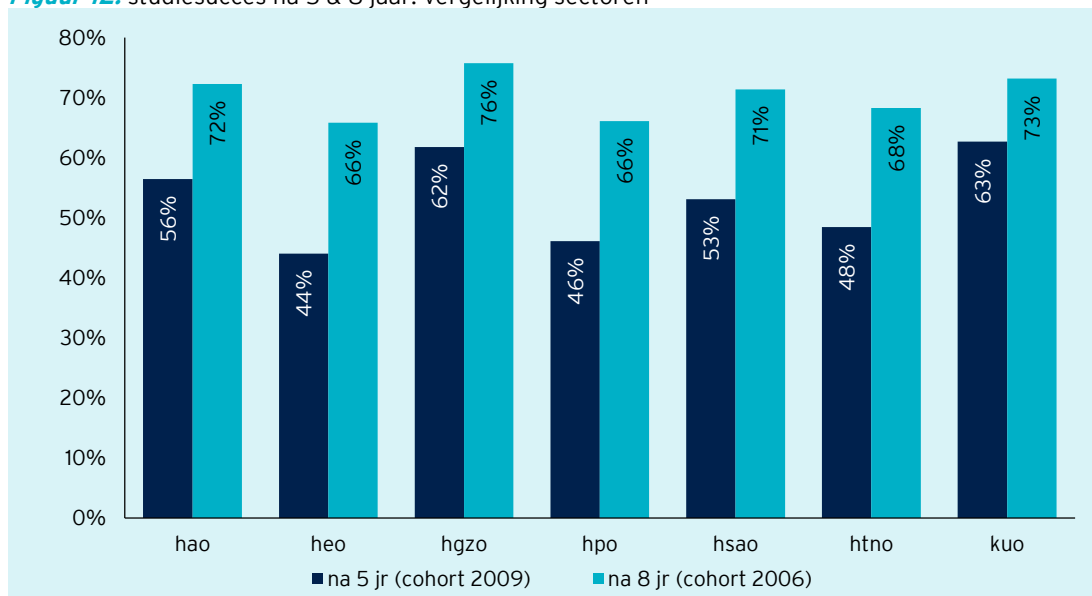
- De uitval in het eerste studiejaar is met ongeveer 18% het grootst in de sociaal-agogische en pedagogische sectoren. Het aandeel studiewisselaars in het eerste studiejaar is het grootst in de pedagogische en economische sectoren (resp. 26 en 25% in 2013).
- In het kunstonderwijs is zowel de uitval als het aandeel wisselaars in het eerste jaar het laagst; slechts 14% valt in het eerste jaar uit en slechts 10% wisselt.

Figuur 11: uitval en wisselaars na 1 jaar: vergelijking sectoren cohort 2013

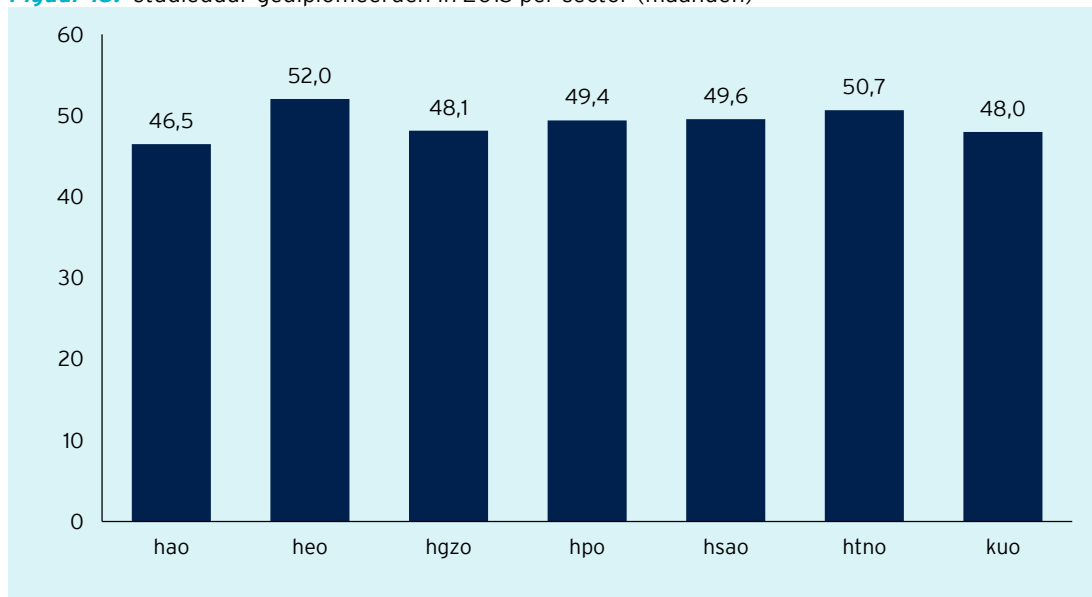
- Het studiesucces is het hoogst in de sectoren kunst en gezondheidszorg: ruim 60% van de studenten in deze sectoren haalt binnen vijf jaar een einddiploma, na acht jaar is van deze sectoren grofweg driekwart gediplomeerd.
- In de economische en pedagogische sectoren is het studiesucces het laagst: minder dan de helft van deze studenten heeft binnen vijf jaar een einddiploma op zak (resp. 44% en 46%). In de jaren daarna wordt nog wel een slag gemaakt: na acht jaar heeft ongeveer twee derde van de studenten in deze sectoren een einddiploma.

Figuur 12: studiesucces na 5 & 8 jaar: vergelijking sectoren

- De studieduur tot het diploma is het kortst in de agrarische (46,5 maanden) en het langst in de economische sector (52,0 maanden).

Figuur 13: studieduur gediplomeerden in 2013 per sector (maanden)

De belangrijkste kengetallen en ontwikkelingen worden in deze factsheet weergegeven. Alle cijfers betreffen voltijd bachelor studenten, tenzij anders aangegeven.

Meer gedetailleerde informatie kunt u vinden op de website www.vereniginghogescholen.nl, via 'Feiten en Cijfers'. Deze webpagina biedt ook meer achtergrond informatie over de herkomst van de gegevens en over het interpreteren van de cijfers.

Uitgave

Mei 2015

Vereniging Hogescholen
Informatie & Communicatie
Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
T 070 312 21 21
F 070 312 21 00
E post@vereniginghogescholen.nl

